

С Т А Н О В И Щ Е

На дисертационен труд на тема: Отношение на преподавателите към ученици от аутистичния спектър в условията на приобщаващото образование.

Автор: Анна Казакандони

Автор на становището: проф. д-р К Караджова

Научен ръководител: доц. д-р Д. Щерева

1. Общо описание на представените материали.

Със заповед на ректора № РД-38-271 от 02.06.2025 година на ректора на Софийския Университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научно жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Отношение на преподавателите към ученици с аутизъм в условията на приобщаващото образование“**, разработен от Анна Георгиос Казакандони, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), обучение на английски език, с научен ръководител доц. д-р Данка Щерева Николова за присъждане на образователна научна степен „доктор“.

Представеният от Анна Казакандони комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав в СУ „Свети Климент Охридски“.

2. Кратки биографични данни.

В последните години г-жа Анна Казакандони се занимава с подкрепата и специалните педагогически въздействия чрез часовете по физическо възпитание и танци при деца със специални образователни потребности на различни места в Република Гърция. Добрата теоретична подготовка и дейността ѝ като учител на деца със СОП са добра предпоставка за написването на значим и съдържателен дисертационен труд.

3. Оценка на актуалността и значимостта на изучавания проблем.

Дисертационният труд е насочен към един интересен, но в действителност недостатъчно добре проучен проблем. Това е проблемът за отношението на преподавателите към децата с аутизъм в условията на приобщаващото образование.

В конкретния случай се акцентира върху ролята на учителите за приобщаването на децата с аутизъм в общата образователна среда чрез различни дейности (часовете по

физическо възпитание и танци). Във връзка с това се анализират различни образователни програми и сценарии като възможност за подобряване на общата и допълнителната подкрепа при учениците с аутизъм.

От тази гледна точка темата е актуална и значима.

4. Оценка по формални показатели: обем, структура, оформление и изложение.

Като обем, структура и съдържание рецензираната дисертация отговаря на изискванията за придобиване на ОНС „доктор“.

Дисертационният труд е в обем от 205 стандартни компютърни страници, което включва увод, 4 глави, изводи, заключение, списък на използваната литература и приложение. Към текста са приложени 67 таблици, които онагледяват представянето на първичните данни и последвалите анализи.

В увода се представя концепцията за приобщаващото образование и се акцентира върху необходимостта от адекватна диагностика, поддръжка, интервенция на децата със специални образователни потребности в това число и децата с аутизъм.

Първата и втората глава са теоретични. Тук се анализират концепциите за феномена „аутизъм“ и приобщаващото образование, както и свързаните с тях образователни програми и техники, които стимулират приобщаването на децата с аутизъм в масовия клас. Особено внимание тук се обръща на уменията, които трябва да се формират у децата с аутизъм и които са необходими за тяхното приобщаване в училище. Задълбочено и професионално докторантката обосновава необходимостта от формирането на адекватно поведение на учителя спрямо децата с аутизъм. Той трябва да бъде търпелив, да оценява правилно образователните потребности на децата, да бъде толерантен към тях и да култивира чувства на разбирателство, сътрудничество и съпричастност в класната стая.

Теоретичните анализи и обобщения са добра основа за провеждането на надеждно и качествено експериментално изследване.

5. Анализ на експерименталните резултати.

Третата глава представя дизайна на изследването. Целта и задачите са адекватни на изследвания проблем. Хипотезите са три, като всяка една се състои от реална и

алтернативна част. Хипотезите са насочени към трите групи изследвани лица: учители, родители и ученици. За всяка една група изследвани лица (ИЛ) има предвиден въпросник.

Получените данни са положени на количествен математико-статистически анализ. Извадката изследвани лица е много внушителна - 50 учители, 50 родители и 50 ученика.

Чрез експерименталните изследвания и последвалия математико-статистически анализ са потвърдена или отхвърлени формулираните основни или нулеви хипотези. Резултатите и от изследванията показват, че съществуват съществени корелации между възрастта на ИЛ и ефективното приобщаване на децата с аутизъм.

6. Изводи и приноси от изследването.

Приемам реалността на описаните приносни моменти от докторантката, като ще очертая някои по-конкретни, които според мен определят реалната стойност на дисертационния труд:

1. Богато теоретично изследване, което е с познавателна и информационна стойност;
2. Търсене и намиране на иновативни възможности за подобряване ефективността на приобщаващото образование;
3. Определяне на факторите, от които зависи успеха на приобщения ученик;
4. Анализират се предизвикателствата, които възникват в процеса на приобщаване на децата с аутизъм в контекста на масовия клас;
5. Обосновава се необходимостта от обучение на учителите и формирането на умения за модификация на образователната среда;
6. Внедряване на иновативни практики за стимулиране общата и допълнителна подкрепа при децата с аутизъм;
7. Възможности за развитие на заложените идеи в перспективен план.

7. Коментари и препоръки:

1. Недостатъчен качествен анализ на резултатите от изследването. В дисертацията има много таблици (67), задълбочен статистически анализ от проведеното изследване, но липсва отделно обособен качествен анализ, който е задължителен за всяко едно педагогическо изследване.

2. Има разминаване между темата на дисертацията и проведеното изследване. Защо се изследват нагласите и при родители, и при ученици, имайки предвид, че в темата фигурират само учителите? Какво е целта от включването на допълнителните две групи изследвани лица?

8. Оценка на автореферата и публикациите.

Авторефератът е разработен върху 59 страници и отговаря на изискванията за написването на такъв труд. Той дава съществена информация както за теоретичните разработки, така и за проведените експериментални процедури. В автореферата са представени лаконично, но точно най-важните моменти от дисертационния труд.

Г-жа Анна Казакандони има три самостоятелни публикации, което е достатъчно за допускане до публична защита.

9. Заключение:

Въз основа на всичко положително, описано в моето становище, мога да заявя, че обсъжданият труд има своите качества и достойнства и предлагам на УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ да гласува с положителен вот за присъждането на Анна Казакандони на образователна и научна степен „доктор“ по Педагогика (Специална педагогика).

04.09.2025 г.

Автор на становището:

проф. д-р К. Караджова